

HÖGSTA DOMSTOLEN
BOX 2066
103 12 STOCKHOLM

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 1

INKOM: 2021-01-19
MÅLNR: T 6974-20
AKTBIL: 3

HÖGSTA DOMSTOLEN

T 6974-20

KOMPLETTERANDE ÖVERKLAGAN

KLAGANDE:

Maria Nygårds, 19710619-7226
Skogsgläntan 27, 792 35 Mora

Ombud

Advokat Mats Bergh,
Kyrkogatan 6, 792 30 Mora
Tfn 0250-619 303, telefax 0250-177 66
mbe@berghochstaaf.se

MOTPART:

Anna Bruus, 19810321-7843
Vattlång 75, 829 91 Ilsbo

Ombud

Advokat Tord Krokström
Box 24, 824 21 Hudiksvall

ÖVERKLAGAD DOM:

Dom meddelad den 2020-12-01 i Hovrätten
för Nedre Norrland, mål nr T 1151-19,
Rotel 10

SAKEN:

Återgång av gåva

I min egenskap av ombud, fullmakt finns ingiven, för Maria Nygårds får jag härmed överklaga hovrättens dom samt begära prövningstillstånd.

YRKANDEN

Med ändring av tingsrättens dom yrkas att Högsta domstolen fastställer att Jan Bruus gåvor till Anna Bruus om 700 000 kr den 29 juli 2015 och den 10 februari 2016 till den del de kränker Maria Nygårds laglott ska återbäras till dödsboet efter Jan Bruus.

Maria Nygårds yrkar vidare att hon skall befrias från att utge rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten samt tillerkännas rättegångskostnader i tingsrätten om 118 240 kr och i hovrätten med 21 875 kr.

Slutligen yrkar Maria Nygårds ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen med belopp som anges senare.

1. GRUNDER och omständigheter**1.1 Processläget**

Parterna är överens om sakförhållanden bortsett från att Jan Bruus skulle ha avlidit pga. en kraftig hjärnblödning, vilket Maria Nygårds inte vitsordat och Anna Bruus inte fört bevisning om. Hovrättens angivande i denna del är inte visad.

Anna Bruus har inte anfört någons som helst bevisning i målet eller åberopat några omständigheter.

1.2 Bakgrund och rättslig reglering

Maria Nygårds har styrkt att Jan Bruus led av övervikt, allvarlig sjukdom, allmänt dåligt hälsotillstånd och dessutom att vid gåvornas utgivande visste att det fanns ärftlighet i släkten för tidigt dödsfall.

Framförallt och för bedömningen avgörande avseende frågan om prövningstillstånd i Högsta domstolen har Maria Nygårds styrkt att den avlidne, gåvogivaren uttalat som sin vilja att göra Maria Nygårds arvlös, dvs att rekvisitet "syftet är att likställa med testamente" är uppfyllt. (Sidan 4, andra stycket)

Enligt Maria Nygårds har hovrätten gjort en bevisprövning som inte är i enlighet med gällande rätt (rättsfrågor) men också missförstått den rättsliga uppbyggnaden av 7 kap 4 § ärvdabalken.

Hovrätten anger den rättsliga bakgrunden på ett huvudsakligen riktigt sätt. Hovrätten har dock dogmatiskt låst fast sig och därmed förbisett några viktiga utgångspunkter. Hovrättsavgörandena från Hovrätten över Skåne och Blekinge, T 246-18, samt Svea hovrätt, T 2690-12, dvs. att "Det finns ingenting som utesluter att bestämmelsen kan tillämpas även i andra fall än de två typfallen under förutsättning att egendomen har skänkts bort under sådana omständigheter eller på sådana villkor att gåvan till syftet är att likställa med testamente." Detta får anses vara en självklarhet.

Maria Nygårds har i tingsrätten ingivit och noggrant gått igenom den i tingsrätten ingivna domen från Hovrätten över Skåne och Blekinge, T 246-18. Den är i avgörande delar och avseende grunden för bifall närmast identisk med den nu överklagade hovrättsdomen. I hovrättsavgörandet anges på sidan 11 f i sista meningen att den muntligen uttalade avsikten var att ändra arvsordningen pga. konflikt. Det är exakt samma omständigheter som i detta mål, vilket tingsrätten men ej hovrätten också korrekt angivit på sidan 6 i domen "...är klarlagt att Jan Bruus hade för avsikt att genom gåvorna göra Maria Nygårds arvlös." Hovrätten har korrekt i andra stycket sidan 4 angivit att Maria Nygårds styrkt att "den avlidne uttalat att "...han avsåg att göra Maria Nygårds arvlös och att Anna Bruus skulle få ärva allt.".

Motparten har varken anfört eller åberopat motbevisning för vilken annan avsikt som funnits från Jan Bruus.

2. SKÄL FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

Som sammanfattning och komplettering av vad som anges ovan åberopas dessutom följande.

2.1 Det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen

Som angivits i hovrättens domskäl har i praxis vissa bevisregler utkristalliserats när osäkerhet om gåvogivarens vilja förelegat. I detta fall föreligger ingen osäkerhet men hovrätten har funnit skäl att underkänna gåvogivarens vilja ändå, utan att motparten bestritt vad gåvogivaren uttalat, utan åberopande från motparten och utan lagstöd. Det har aldrig i praxis tidigare prövats om 7 kap 4 § ÄB skall utgöra en ytterligare bevisprövning när lagrekvisitetet "syftet är att likställa med testamente" redan visats genom gåvogivarens muntliga uttalande och manifestering av sin vilja. Kort sagt. Hur många gånger skall rekvisitetet "syftet är att likställa med testamente" prövas?

Vad hovrätten har gjort är att när Maria Nygårds styrkt gåvogivarens uttryckliga, muntliga och externt manifesterade vilja och lagrekvisitetet "gåvan till syftet är att likställa med testamente" därefter utan processuell och rättslig grund underkänner dennes uttalade vilja.

I allmän civilrätt så kan en rättslig disposition, till exempel gåva, underkännas enbart om förutsättningarna i 28 § - 36 § Avtalslagen, Lag (1924:323) om verkan av avtal, som slutits under påverkan av en psykisk störning eller liknande lagstöd föreligger. Detsamma naturligtvis om inte rättshandlingsförmåga i allmänhet förelegat. Detta kräver dock i sådana fall såväl åberopande av samt bevisbördans placering hos den som invänder i saken, i detta fall Anna Bruus. Så har inte skett.

Den aktuella lagstiftningen är en skyddslagstiftning. Den är central och helt nödvändig om andra bestämmelser i ärvdabalken om bevarande av laglott i praktiken skall kunna tillämpas och uppnå sitt syfte. I detta mål är det styrkt att gåvogivaren uttalat att han velat kringgå laglottsreglerna genom att göra Maria Nygårds arvlös. Om hovrättens menar att en viljeförklaring kan underkännas på detta sätt och utan åberopande är laglottsinstitutet en chimär.

Hovrätten för istället ett resonemang om den avlidnes ålder vid gåvotillfällena, här två och fyra år innan dödsfallet, samt dödsorsak. Vad har det med gåvogivarens rättshandlingsförmåga och muntligt uttalade syfte att göra, särskilt när gåvogivaren funnits vara vid god vigör?

Av tex. NJA 1963 s 345 framgår dessutom att gåvor 35 år innan dödsfallet avsåg ett syfte som testamente. Ingen av dessa omständigheter som hovrätten anger underkänner den externt manifesterade viljeförklaringen. Att den avlidne kunnat ändra sig är uppenbart utifrån Lag (1936:83) angående vissa utfästelser om gåva. Han gjorde dock inte detta utan tvärtom fullföljde sina planer.

Dessutom innebär det att i den mån hovrättens domskäl är korrekta hela skyddslagstiftningen för laglottskränkningar avseende gåvor enligt 7 kap 4 § ÄB sätts ur spel eftersom gåva alltid per definition innebär en förmögenhetsöverföring och därmed en uppoffring. Det saknas helt uttalanden i förarbeten, doktrin och praxis att bestämmelsen kan eller är avsedd att tillämpas på detta sätt.

Saken avser inte bevisvärdering utan aktualiserar följande prejudicerande frågor.

1. Kan 7 kap 4 § ÄB tillämpas på det sättet som hovrätten angivit att styrkta viljeförklaringar om att gåvogivarens avsikt är att ändra arvsordningen och lagrekvisitet "syftet är att likställa med testamente" därmed styrkts, åter skall prövas mot andra omständigheter och utan åberopande? En sådan praxis kan förväntas bli starkt processframkallande eftersom parter inte längre har ett incitament att godta gåvogivarens uttalade vilja. I analogi med detta synsätt öppnas dörren för att även underkänna gåvogivarens uttalade vilja avseende andra dispositioner såsom andra gåvoförbehåll, förskottsförordnanden, villkor osv.

2. Om en materiell prövning av en redan styrkt viljeförklaring av rekvisitet "syftet är att likställa med testamente" skall göras bör Högsta domstolen fastställa en bevisbörde- och presumptionsregel som, liksom i övrig civilrätt, anger att den som invänder mot gåvogivarens uttalade syfte har såväl åberops- som bevisbördan för motsatsen. Det omvända innebär inte annat än att kärandeparts bevisbörda blir omöjlig att uppfylla och domstolsprövningen en chimär.

2.2 Det annars finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Hovrätten har utan att motparten vare sig invänt mot, åberopat eller fört bevisning om att prövning skall ske av gåvogivarens muntligen och externt manifesterade uttalande att göra Maria Nygårds arvlös, dvs "syftet är att likställa med testamente", underkänt detta som att syftet *inte* är att likställa med testamente. Detta utgör rättegångsfel, varför Högsta domstolen måste undanröja domen och återförvisa målet till hovrätten för ny prövning

3. BEVISNING

3.1 Muntlig bevisning

Samma som i hovrätten. Vittnes- och partsförhör kan ske genom uppspelning av den ljud- och bildupptagning som gjordes i tingsrätten.

3.2 Skriftlig bevisning

Samma som i hovrätten.

4. HANDLÄGGNING

Fullmakt finns ingiven i samband med överklagan till hovrätten. I den mån denna inte kan återfinnas hos Högsta domstolen hemställs om anstånd att inge denna.

Mora den 19 januari 2021

Mats Bergh

